

УДК 614.2:625.2(477.83)

Організація медичного забезпечення руху на Львівській залізниці

М. В. Мостовий, М. Ю. Яворський
Управління Львівської залізниці,
Медична служба Львівської залізниці, Львів

Ключові слова: залізнична медицина, медичне забезпечення руху, медичне страхування.

Львівська залізниця — одна з найстаріших магістралей України, 150-річчя якої ми відзначатимемо у 2011 році. Особливості роботи на транспорті диктували додаткові вимоги до стану здоров'я її працівників. Для відбору кандидатів у залізничники та контролю за їх станом здоров'я створювалися медичні пункти, амбулаторії, поліклініки та лікарні. На медичних працівників покладалися завдання спостереження за станом здоров'я залізничників, допуску їх до роботи та оздоровлення.

Перша згадка про медичну службу Львівської залізниці датується 1901 роком. При прокладанні колії Київ-Ковель у липні 1901 р. було відкрито першу медичну амбулаторію на станції Ковель. На станції Сарни у 1902 р. відкрито першу лікарську дільницю.

Структура медичних закладів Львівської залізниці, яка функціонує сьогодні, була створена у 1944 р. наказом начальника залізниці від 25 серпня 1944 року за №149/Н «Про відновлення мережі лікарсько-санітарної служби Львівської залізниці» було створено повноцінну медичну службу. Під час війни незначну кількість медичних осередків, які обслуговували потреби залізниці, було зруйновано. Проте життя вимагало в короткі терміни відновити систему охорони здоров'я на залізниці, адже виробничий процес був пов'язаний із забезпеченням перевезення пасажирів та вантажів і залежав від людського чинника. Машиніст, сідаючи в кабіну локомотива, брав на себе відповідальність за життя людей, тому повинен був бути фізично здоровим та працездатним. У роки становлення залізничної медицини бракувало досвідчених медичних кадрів, не було будівель для лікувальних закладів, тому вони розміщувалися у пристосованих приміщеннях. Так, першу дорожню лікарню (нині це Клінічна лікарня Львівської залізниці (КЛЛЗ) по вул. Огієнка, 5) організували у колишній будівлі Управління залізниці. Пізніше було створено вузлові та відділко-

ві лікарні, дорожню станцію переливання крові. Відродження медицини на Львівській залізниці пов'язано з ім'ям колишнього начальника лікарсько-санітарної служби, заслуженого лікаря України, кандидата медичних наук Льва Васильовича Орла, який 34 роки свого життя віддав організації медичного забезпечення залізничників. У ті часи медичним працівникам доводилося боротися з такими недугами, як малярія, туберкульоз, тиф тощо. Завдяки злагоженій роботі медиків вдалося ліквідувати епідемії та різко знизити захворюваність на ці хвороби.

Медичні заклади будували поблизу підприємств та структурних підрозділів залізниці, вони були максимально наближені до виробництва. Лікарі та медичні сестри опікувалися станом здоров'я не тільки залізничників, а й їхніх родин. Турбота про здоров'я членів сім'ї залізничника і досі є важливою складовою у забезпеченні стабільного психоемоційного стану залізничника під час виконання ним виробничих завдань.

На даний час на Львівській залізниці створено потужну структуру медичних закладів, яка повною мірою відповідає її потребам. Нині на залізниці успішно функціонують 19 лікувальних закладів, які розташовані на території 7 областей західного регіону України, де проходить залізнична колія. Це Клінічна лікарня Львівської залізниці, Дорожня лікарня № 2 на станції Стрий, Дорожня поліклініка, 4 відділкові лікарні, 9 вузлових лікарень, 2 стоматологічні поліклініки з госпрозрахунковою формою діяльності, Дорожня станція переливання крові. Лікувальні заклади є базою 12 кафедр медичних університетів. У тісній співпраці наукових працівників з практичними лікарями вирішуються специфічні проблеми залізничної медицини. Проводяться наукові дослідження стану здоров'я залізничників з урахуванням особливостей професії, розробляються заходи щодо зменшення впливу на організм шкідливих чинників.

Наявна мережа лікувальних закладів дає можливість уповні виконувати основну функцію, яка покладається на медицину залізничного транспорту, — медичне забезпечення руху, починаючи від професійного відбору кандидатів для роботи на залізничному транспорті і закінчуючи постійним, упродовж усієї трудової діяльності, моніторингом стану їхнього здоров'я.

Колективи лікувально-профілактичних закладів залізниці усвідомлюють свою відповідальність за медичне забезпечення руху. Медична служба відпрацювала систему заходів із медичного забезпечення руху на залізничному транспорті.

При медичних закладах та на підприємствах залізниці функціонують 64 пункти передрейсових медичних оглядів працівників локомотивних бригад. Щорічно у них проводиться понад 607 тис. передрейсових та післярейсових медичних оглядів членів локомотивних бригад, 330 тис. медоглядів перед виходом на роботу окремих категорій працюючих.

У 14 лікарсько-експертних комісіях (ЛЕК) лікувально-профілактичних закладів залізниці, що забезпечують професійний відбір працівників, пов'язаних із безпекою руху поїздів, щорічно проходять огляд близько 19 тис. осіб.

Більше уваги приділяється медичному відбору кандидатів для роботи на залізничному транспорті. За 2006 р. з числа осіб, які наймалися на роботу, 2% визнано непридатними. Кількість тривалопрацюючих, визнаних непридатними до роботи, зросла з 0,85% у 2002 р. до 1,37% у 2006 р., що свідчить про посилення контролю за виконанням вимог наказу МШС № 23Ц з боку ЛЕК.

Впродовж тривалої історії свого існування залізнична медицина зазнавала як розквіту, так і важких часів, які збіглися з роками становлення державності України. Розпад Радянського Союзу призвів до значного скорочення перевезень залізничним транспортом. Істотно зменшилася кількість працівників залізниці. Постало питання реформування медичних закладів. Було значно скорочено ліжковий фонд, ліквідовано Центральну транспортну клінічну лікарню (ЦТКЛ), реформовано (шляхом об'єднання) Львівську відділкову лікарню (ВЛ) та Клінічну лікарню Львівської залізниці (КЛЛЗ).

Незважаючи на непрості економічні умови, що склалися в країні і в галузі, керівництво Львівської залізниці завжди розглядало соціальні проблеми, зокрема в сфері охорони здоров'я залізничників, як одні з провідних. В умовах дефіциту державного фінансування закладів охорони здоров'я керівництво залізниці та Дорожній комітет профспілок, згідно з Колективним договором, надавали лікувальним закладам матеріально-фінансову

допомогу: додатково виділяли кошти на капітальний ремонт, поліпшення матеріально-технічної бази, оплачували рахунки за енергоносії, виділяли кошти на придбання медикаментів, продуктів харчування тощо.

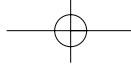
Останніми роками істотно поліпшилася матеріально-технічна база лікувальних закладів, з'явилися нові додаткові джерела фінансування, що дає можливість поліпшувати умови лікування хворих та здійснювати закупівлю сучасної лікувальної та діагностичної апаратури.

У 2007 р. лікувальні заклади отримали з державного бюджету 47,7 млн грн, фінансова допомога залізниці становила 15,0 млн грн, на придбання медичного обладнання виділено 2 млн 321 тис грн. Планується отримати кошти від проведення медичних оглядів залізничників — близько 5 млн 672 тис. грн, від надання платних медичних послуг особам, які не мають відношення до залізниці — 3 млн 323 тис. грн.

Кошти, які виділяє залізниця як фінансову допомогу медичним закладам, скеровуються на погашення поточних рахунків за енергоносії, комунальні послуги, господарські видатки, поточний ремонт апаратури та приміщень, а також на капітальний ремонт та придбання сучасного медичного обладнання. У 2007 р. заплановано провести капітальний ремонт і реконструкцію Відділкової клінічної лікарні на станції Тернопіль, амбулаторії на станції Чортків на загальну суму 1,5 млн грн, ремонт інфарктного відділення КЛЛЗ, Відділкової лікарні на станції Ужгород та Вузлової лікарні на станції Сарни.

Завдяки вдосконаленню програми добровільного медичного страхування залізничників істотно поліпшилися умови перебування хворих у стаціонарі, а також лікування у денному стаціонарі поліклінік працюючих залізничників, які застраховувалися у страховій компанії «Нафтогазстрах». На придбання медикаментів, продуктів харчування та м'якого інвентарю для застрахованого працівника страхова компанія перераховує кошти лікувальним закладам згідно з «Програмою ДМСЗ-16». Цих коштів достатньо для забезпечення хворого медикаментами у повному обсязі відповідно до Протоколів лікування захворювань, затверджених МОЗ України.

Керівництво залізниці не залишило без уваги і пенсіонерів залізниці. У зв'язку з тим, що з 1 січня 2007 р. припинено дію Програми медичного страхування пенсіонерів залізничного транспорту страховою компанією «ІнтерТрансПоліс», та з метою соціального захисту пенсіонерів залізниці, керівництво залізниці прийняло рішення про надання непрацюючим пенсіонерам залізниці матеріальної допомоги у випадку госпіталізації хворого

(наказ № 1237 від 29 грудня 2006 р. «Про матеріальну допомогу непрацюючим пенсіонерам ДТГО «Львівська залізниця» через медичні заклади залізниці»). Згідно з цим наказом, у разі стаціонарного лікування в медичних закладах залізниці, кожний непрацюючий пенсіонер отримує матеріальну допомогу на лікування з розрахунку 20 грн на 1 ліжко-день (витрати на медикаменти — 11 грн, продукти харчування — 6 грн, параклінічні дослідження — 2 грн, м'який інвентар — 1 грн) за умови 2-разової госпіталізації впродовж календарного року. Зазначена матеріальна допомога надається через медичні заклади залізниці для компенсації вартості послуг лікування непрацюючих пенсіонерів.

Завдяки фінансовій допомозі керівництва залізниці, за європейським зразком проведено капітальний ремонт багатьох відділень КЛЛЗ. Так, у 2006 р. проведено капітальний ремонт ендокринологічного відділення, капітальний ремонт і реконструкцію приймального відділення та відділення невідкладної медичної допомоги. У поточному році відкрито після капітального ремонту і реконструкції педіатричне відділення, продовжується капітальний ремонт інфарктного відділення. Закуплено найсучаснішу апаратуру для стоматологічного та офтальмологічного відділень.

Отже, завдяки створенню потужного лікувально-діагностичного комплексу, за наявності європейських умов перебування хворих, КЛЛЗ стала базовим медичним центром на Львівській залізниці. У складі лікарні функціонують дві поліклініки (для дітей і дорослих), Міждорожний діагностично-консультативний центр, Центр здоров'я жінки і захворювань молочної залози та багатопрофільний стаціонар на 555 ліжок. Висококваліфіковані спеціалісти надають спеціалізовану медичну допомогу хворим, які скеровуються з медичних закладів Львівської залізниці та Укрзалізниці.

На відділках залізниці координаційну функцію виконують відділкові та вузлові лікарні.

Основні завдання, які стоять перед медичними працівниками Львівської залізниці, — це профілактика, раннє виявлення та лікування серцево-судинних захворювань, які є найпоширенішою причиною раптової смерті серед залізничників. Високопрофесійні колективи медичних закладів працюють над удосконаленням методів діагностики хвороб, ускладнення яких негативно впливають на професійно значущі функції залізничників. Якщо гострі порушення серцевого ритму, гострий інфаркт міокарда, гострі порушення мозкового кровообігу, пароксизмальні розлади свідомості виникнуть безпосередньо під час керування локомотивом, то це може призвести до раптової втрати працездатності машиніста на робочо-

му місці і катастрофічних наслідків як для потягу, так і для пасажирів. Це становить реальну загрозу безпеці руху на залізниці. Своєчасна діагностика хвороб, які можуть супроводжуватися невідкладним станом, прогнозування ускладнень та їх профілактика є найважливішим специфічним завданням залізничної медицини.

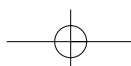
Крім того, професійна діяльність залізничників, зокрема, членів локомотивних бригад, пов'язана з постійним ризиком виникнення транспортних подій і техногенних аварій, що призводить до підвищення рівня психофізіологічного та емоційного навантаження на працівників залізничного транспорту.

Вплив гострого чи хронічного стресу на організм людини зумовлює формування численного класу так званих функціональних порушень, які можуть стати причиною серйозного погіршення стану здоров'я працівників провідних професій під час рейсу і, як наслідок, — можливого виникнення техногенних катастроф через людський чинник.

Ось чому питання психофізіологічної профілактики і реабілітації є також важливим у системі медичного забезпечення руху на транспорті. Медичною службою залізниці створена програма корегуючих та реабілітаційних заходів з відновлення стану здоров'я працівників, які перенесли стресові ситуації. В медичних закладах на базі стаціонарних відділень організовано центри психофізіологічної реабілітації і виділено ліжка для психофізіологічної реабілітації працівників, робота яких пов'язана з безпекою руху.

Проводиться велика робота зі зниження захворюваності з тимчасовою втратою працездатності. Особливу увагу цьому питанню приділяють інженерно-лікарські бригади. За останні роки значно поліпшилися умови праці залізничників.

На виконання розпорядження КМУ від 27.12.2006 року № 651-р «Про схвалення Концепції Державної програми реформування залізничного транспорту» та наказу Укрзалізниці № 308-Ц від 07.06.2007 року «Про розробку першочергових заходів щодо реформування залізничної галузі на першому етапі» нами розроблено Структуру медичних закладів на Львівській залізниці та їхніх структурних підрозділів, які ввійдуть до статутного фонду ДАК «Українські залізниці» після реформування. У зв'язку із зменшенням кількості обслуговуваного населення, ліжковий фонд медичних закладів передбачається привести у відповідність до нормативів МОЗ України. Заплановано переглянути доцільність існування осередків первинної медико-профілактичної ланки та провести їх реорганізацію з урахуванням потреб залізниці.

Висновки

На Львівській залізниці створено потужну структуру медичних закладів, яка повною мірою відповідає її потребам: Клінічна лікарня Львівської залізниці (КЛЛЗ), Дорожня лікарня № 2 на станції Стрий, Дорожня поліклініка, 4 відділкові лікарні, 9 вузлових лікарень, 2 стоматологічні поліклініки з госпрозрахунковою формою діяльності, Дорожня станція переливання крові. Функціонують 64 пункти передрейсових медичних оглядів працівників локомотивних бригад. Працюють 14 лікарсько-експертних комісій, які забезпечують професійний відбір працівників, пов'язаних із безпекою руху поїздів.

Істотно поліпшилася матеріально-технічна база лікувально-профілактичних закладів, з'явилися нові додаткові джерела фінансування. Удосконалюється Програма добровільного медичного страхування залізничників у страховій компанії «Нафтагазстрах». Керівництво залізниці надає непрацюючим пенсіонерам залізниці матеріальну допомогу для стаціонарного лікування. Завдяки фінансовій допомозі керівництва залізниці, за єв-

ропейським зразком проведено капітальний ремонт багатьох відділень КЛЛЗ.

КЛЛЗ стала базовим медичним центром на Львівській залізниці. На відділках залізниці координуючу функцію виконують відділкові та вузлові лікарні.

Основна функція медицини залізничного транспорту — медичне забезпечення руху. Пріоритетним є своєчасна діагностика та профілактика невідкладних станів, що можуть призвести до аварії на залізничному транспорті. Важливим також є питання психофізіологічної профілактики і реабілітації залізничників, для чого у медичних закладах організовано Центри психофізіологічної реабілітації.

Розроблено Структуру медичних закладів на Львівській залізниці та їхніх структурних підрозділів, які увійдуть до статутного фонду ДАК «Українські залізниці» після реформування.

Заплановано переглянути доцільність існування осередків первинної медико-профілактичної ланки та провести їхню реорганізацію з урахуванням потреб залізниці.

Организация медицинского обеспечения безопасности движения на Львовской железной дороге

М. В. Мостовый, М. Ю. Яворский

В статье освещена история становления и развития медицинского обеспечения на Львовской железной дороге с 1911 г. до наших дней. Проанализированы структура медицинских учреждений, их задачи и функции по обеспечению безопасности движения поездов. Рассмотрена материально-техническая база лечебно-профилактических учреждений, дополнительные источники финансирования, программа добровольного медицинского страхования железнодорожников, материальная помощь пенсионерам транспорта. Представлены планы реформирования медицинских учреждений Львовской железной дороги.

The organization of medical provision of the traffic safety of movement on the Lviv Railway

M. V. Mostovyi, M. Yu. Yavors'kyi

In article elucidates the history of formation and development of medical provision on the Lviv Railway in the period of the year 1911 and up to now. The analysis has been made for the structure of medical institutions, their tasks and function in the providing of the railway traffic safety. The description is given for material and technical basis of the medical and preventive treatment facilities, additional sources of financing, the program of voluntary medical insurance of railwaymen, material aid to pensioners of transport. The plans of reforming of medical institutions of the Lviv Railway are presented.